

Att söka information om fartyg och sjöfolk

Information om fartyg och sjöfolk finns att söka på olika ställen: arkiv, museer, webbplatser, register. Här har vi tagit fram översiktlig information om var det går att hitta uppgifter och sökvägar för att hitta mer information.

Forska om sjöfolk

Sjömanshusens arkiv

Sjömanshusen som var en sorts arbetsförmedling för sjöfolk inom handelssjöfart och inrättades i mitten av 1700-talet. Svenska sjömän var då skyldiga att registrera sig på ett sjömanshus och där försökte man hålla reda på vilka fartyg de arbetade på.

1841 utökades mönstringslistan med fler uppgifter om varje sjöman och kallades nu sjömansrulla – en lista över fartygets besättning.

Registreringen första gången skedde oftast i den hamnstad där han först mönstrade på ett fartyg. Från och med 1911 skulle alla sjömän registreras på det sjömanshus som var närmast folkbokföringsorten.

Sjömansrullorna före 1900 kan vara spridda på många olika sjömanshus. En rulla utfärdad den 1 januari 1900 eller senare är förvarad i det sjömanshusarkiv inom vars distrikt fartyget varit hemmahörande när rullan utfärdades.

Varje sjöman fick en sjöfartsbok.

Först 1934 började man registrera kvinnor. Kvinnorna fanns däremot med i sjömansrullan för fartyget.

1961 blev sjömanshusen en del av arbetsförmedlingarna i hamnstäderna. 1969 tog AMS över registret och centraliserade det så att alla sjömän därefter registrerades i Centrala sjömansregistret i Göteborg. Dessa handlingar (från 1969) finns nu arkiverade på landsarkivet i Göteborg.

I början av 1970-talet avvecklades sjömanshusen. Sjöfartsverket tog då över registreringen av sjömän och deras på- och avmönstringar.

Sjömanshusens arkiv har sedan förts över till de olika landsarkiven. Arkivhandlingarna från sjömanshusen är ett mycket användbart material för släktforskare. Ofta finns sökregister till arkiven.

Flera av sjömanshusens arkiv är digitaliserade och finns sökbara på SVAR via Riksarkivet:

<https://sok.riksarkivet.se/sjomanshus>

Information om fartyg

Det finns inget fullständigt register över fartyg utan man kan behöva söka information på flera olika ställen. I Sjömanshusens arkiv kan det ibland finnas register över fartyg.

Sveriges skeppslista

I Sveriges skeppslista som gavs ut från mitten av 1800-talet finns uppgifter om vilka handelsfartyg som var registrerade i Sverige. Den innehåller kortfattade uppgifter som fartygsnamn, redare, befälhavare, byggår, hemmahamn etc.

Sveriges skeppslista finns digitaliserade på Demografisk Databas Samling Södra Sverige <http://www.ddss.nu/> mellan åren 1837–1908.

I Sjöhistoriska museets bibliotek finns Sveriges Skeppslista från 1837 och framåt.

Stockholms Skeppslista

Från tiden före 1837 finns lokala skeppslistor som tillkommit på privat initiativ runt om i landets hamnstäder. Det finns sex spridda årgångar mellan 1818 och 1835 av Stockholms Skeppslista på Sjöhistoriska museets hemsida:

<https://www.sjohistoriska.se/samlingar/bibliotek/skeppslistor>

Lloyd's register of ships

Ett register över all världens fartyg som var försäkrade hos Lloyds. Det finns digitaliserat 1764-2000:

<https://hec.lrfoundation.org.uk/>

Registret finns även på Sjöhistoriska museets bibliotek.

Fartyg byggda före 1800-talet

Före 1800-talet registrerades inte fartyg i Sverige. Det går ibland att hitta källor om vilka skepp som ägdes i bouppteckningar eller olika taxeringslängder från äldre tid.

I Kommerskollegiets huvudarkiv finns sjöpass och fribrev från 1600- och 1700-tal. Det förvaras på Riksarkivet.

Centrala skeppsregistret

Under 1940-talet samlade Sjöhistoriska museet in uppgifter om fartyg från 1500 - 1700-talen genom att gå igenom fram för allt Kommerskollegiets arkiv. Det fick namnet Centrala skeppsregistret och förvaras i Sjöhistoriska museets arkiv.

Varvsarkiv

Varvsarkiv finns utspridda hos olika arkivförvarare: kommunarkiv, landsarkiv, regionarkiv, museer och folkrörelsearkiv. Vanligast är att arkiven förvaras hos den arkivinstitution som geografiskt ligger närmast.

Rederier

Rederier är privata verksamheter och därför finns inga lagar om att något måste sparas (förutom fakturor). Det som råkar finnas kvar av privata företag är därför väldigt slumpartat.

Om du vet vilket rederi som fartyget ägdes av så kan du undersöka om företagets arkiv finns bevarat på en arkivinstitution via Nationella Arkivdatabasen. Det är främst större rederiers handlingar som har bevarats.

Fritidsbåtar

I båtklubbars årsböcker finns föreningsmedlemmarnas båtar registrerade. Här går att hitta viss information om fritidsbåtar, till exempel längd, konstruktör, byggår, varv och ägare. KSSS årsböcker finns på Sjöhistoriska museets bibliotek.

Andra sökingångar

I Handelsflottans årsberättelser som finns i Kommerskollegiets arkiv på Riksarkivet finns befälhavare och redare. De förvaras hos Riksarkivet.

I arkivet från Handelskollegiet sjöfolkskontrollen, som förvaras på Stockholms stadsarkiv finns register över befälhavare och fartyg.

Om personen tagit sjökaptensexamen kan det finnas uppgifter i Sjöbefälsskolans arkiv. Det finns på Stockholms stadsarkiv.

Krigsarkivet och Marinmuseum har information om flottan och marinens manskap och fartyg.

Sjöhistoriska museets arkiv har en stor samling av ritningar och annat arkivmaterial från svenska båtkonstruktörer. Det finns också loggböcker, levnadsbeskrivningar, dagböcker mm.

På Göteborgs sjöfartsmuseum finns också liknande arkiv.

I Hamnpolisens arkiv, som ligger under Drätselnämnden i Stockholms stad, finns liggare över ankommande segel- och ångfartyg till Stockholms från 1864 och framåt. Förvaras på Stockholms stadsarkiv.

Stockholms hamnars hemsida har information om kända fartyg i Stockholm:

<https://www.stockholmshamnar.se/historia/fartyg/>

Nationella arkiv databasen (NAD)

Riksarkivet ansvarar. Här kan man söka efter arkiv som förvaras på många olika arkivinstitutioner:

<https://sok.riksarkivet.se/nad>

Arkivregister Stockholms län (ASL)

Föreningsarkiven i Stockholms län ansvarar för registret. Här finns uppgifter om var förenings arkiv med anknytning till båtliv förvaras.

<https://fslarkiv.se/hitta-arkiv/asl-databas/>

Digitalt museum

Här finns information från många olika museer. Fotografier, kartor, ritningar, föremål, konst, artiklar med mera.

<https://digitaltmuseum.se/>

Alla institutioner är inte anslutna till någon av dessa sökvägar. Mindre och lokala museer eller arkivinstitutioner kan också ha information.

Föreningar kan också driva enskilda webbplatser med information om fartyg och båtar